

บุคคลผู้ยอมสละชีวิตเพื่อรักษาไว้
ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายที่ตนไทยใน

บุคคลผู้ยอมสละชีวิตเพื่อรักษาไว้
ตามศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายที่คนไทยไม่เคยลืม

บุคคลผู้ยอมสละชีวิต

สรรเพชญ์ที่แปดเจ้า
 เสด็จจรพาสดทรงปลา
 ล่องเรือเอกชัยมา
 คลองคดโขนเรือค้า
 พันท้ายตกประหม่าลิ้น
 โดดจากเรือทูลอุทิศ
 พันท้ายนรสิงห์ผิด
 หัวกับโขนเรือต้อง
 ภูบาลบำเหน็จให้
 พันไมยมอมอยู่อม
 พระเปลี่ยนโทษปลอม
 พันกราบทูลทัดด้วย
 ภูมิพลอบกับตั้ง
 จำสั่งเพชฌฆาตพัน
 โขนเรือกับหัวพัน
 ศาลสืบกฤตคุณเค้า
 (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ ก

อยู่ยา
 ปากน้ำ
 ถึงโคก ขามพ้อ
 ชัดไม้หักสลาย
 สติคิด
 โทษร้อง
 บทฆ่า เสียเทอญ
 คู่เล่นท่าศาล
 โทษถอนมใจนอ
 มอดม้วย
 พันรูป แทนพ่อ
 ทานทิ้งประเพณี
 ขอบรรลี่ยพ้อ
 ฟาดเกล้า
 เช่นที่ ศาลแล
 คดีไว้ในสยาม

(พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์)

พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับกรมสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส และพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา มีความตรงกันว่า พ.ศ.2249 สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) ประพาสปากน้ำสาครบุรี คือจังหวัดสมุทรสาครในปัจจุบัน เพื่อทรงเปิด ด้วยเรือพระที่นั่งเอกชัย โดยมีพันท้ายนรสิงห์ ขวายนรสิงห์ แขวงเมืองอ่างทอง เป็นนายท้าย เมื่อเรือพระที่นั่งไปถึงตำบลโคกขาม ซึ่งบริเวณดังกล่าวมีความคดเคี้ยวมาก

พันท้ายนรสิงห์ก็พยายามคัดท้ายเรือพระที่นั่งอย่างระมัดระวัง แต่อุบัติเหตุก็ยิ่งเกิดขึ้น เพราะหัวเรือพระที่นั่งชนกิ่งไม้ใหญ่หักตกลงไปในน้ำ พันท้ายนรสิงห์ซึ่งทำหน้าที่นายท้ายเรือจะต้องรับโทษประหารชีวิต เพราะตามราชประเพณีกำหนดว่า บุคคลผู้ทำหน้าที่ถือท้ายเรือพระที่นั่งและทำให้หัวเรือพระที่นั่งหัก ผู้นั้นจะต้องรับโทษประหารชีวิต โดยให้ตัดศีรษะ พันท้ายนรสิงห์จึงกราบทูลพระกรุณาน้อมรับโทษตามโบราณราชประเพณี พระเจ้าเสือทรงพิจารณาแล้วเห็นว่าอุบัติเหตุครั้งนี้เกิดขึ้นโดยเหตุสุดวิสัย มิใช่เกิดจากความประมาทของพันท้ายนรสิงห์ผู้ทำหน้าที่ถือท้ายเรือจึงพระราชทานอภัยโทษให้ แต่พันท้ายนรสิงห์กราบบังคมทูลขอร้องให้ตัดศีรษะของตนเพื่อรักษาไว้ซึ่งพระราชกำหนดกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อให้ผู้ใดกระทำผิดเช่นพระเจ้ายอวาทรงลงเลยพระราชกำหนดกฎหมายของแผ่นดินและเป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่นสืบไป

พระเจ้าเสือทรงโปรดให้เหล่าสี่พಾಯทั้งปวงนั้นมุดดินเป็นรูขึ้นพัน
ท้ายนรสิงห์ แล้วให้ตัดศีรษะรูปดินเพื่อเป็นการทดแทนกัน แต่พันท้าย
นรสิงห์ก็ยกกราบทูลยืนยันให้ประหารตน พระเจ้าเสือดำรัสวอนไป
หลายครั้ง พันท้ายนรสิงห์ก็มีนิยยอม ด้วยเกรงคนทั้งปวงจะครหา
เตียนดูหมิ่นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งตนได้ จึงเสียดสตนเอง โดย
กราบทูลว่า “ขอพระราชทานซึ่งทรงพระกรุณาโปรดข้าพระพุทธเจ้า
ครั้งนี้ พระเดชพระคุณหาที่สุดมิได้ แต่ทว่าซึ่งจะตัดศีรษะรูปดินแทน
ด้วยข้าพระพุทธเจ้าดังนี้ ดูเป็นท่าเล่นไป คนทั้งหลายจะล่วงครหา
เตียนได้ ขอพระองค์จงทรงพระกรุณา โปรดตัดศีรษะข้าพระพุทธเจ้า
โดยฉันทจริงเถิด อย่าให้เสียขนบธรรมเนียมในพระราชกำหนดไปเลย
ข้าพระพุทธเจ้าจะขอกราบทูลฝ่าขุนตราบและภรรยา แล้วก็ขอกราบ
ถวายบังคมลาตายไปโดยฉะพินาศอันกราบทูลไว้วันนั้น”

สมเด็จพระพุทธเจ้าเลิศจึงพระมหากษัตริย์แห่งแผ่นดินทวายนรสิงห์
เป็นอันมาก จนกลืนน้ำพระเนตรนั้นไว้ไม่ได้ แต่จำต้องทำตามพระ
ราชกำหนด จึงดำรัสสั่งนายเพชฌฆาตให้ประหารชีวิตพันทวายนรสิงห์
แล้วให้ทำศาลเพียงตาขึ้น และให้เอาศิระเพนทวายนรสิงห์กับหัวเรือ
พระที่นั่งซึ่งหักนั้นขึ้นพลีกรรมไว้ด้วยกับบนศาลนั้น

แล้วให้ออกเรือพระที่นั่งไปประพาสทรงเบ็ด ณ ปากน้ำเมือง
สาครบุรี ศาลที่ตำบลโคกขามมีปรากฏมาดราบเท่าทุกวันนี้

พ ระราชพงศาวดารเรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีของพันท้ายนรสิงห์ที่มีต่อเจ้าเหนือหัว และการยึดถือต่อดำรงทบทวนหมาย

ยอมตายเพื่อรักษาไว้ซึ่ง
 ถามว่าพันท้ายนรสิงห์
 ทำผิดกฎหมาย และเมื่อ
 คิดจะหลีกเลี่ยง เช่นเตี
 ผู้กระทำความผิดในคดี
 จำคุกตลอดชีวิต หรือจำ
 ไม่สำนึกผิดไม่ยอมรับส

ในชีวิตการทำงานใน
ประมาณ 36 ปี ยังพอ
จำผู้อื่น (ประมวลกฎ
โดยปฏิเสธตั้งแต่ขั้นส
พยานหลักฐานของโจท
สงสัยว่าจำเลยกระทำ
ต้องพิพากษาจำคุกจำเล
พิพากษาประหารชีวิต

ความประทับใจที่มว
นั้น น่าจะเป็นเพราะเมื่อ
ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงาน
แล้วจะเห็นชัดถึงความ
พันท้ายนรสิงห์มีจิต
หน้าที่นายท้ายเรือพระ
เรือหัก ทั้งๆ ที่เกิดจาก

ยอมสละชีวิตเพื่อรักษาไว้ ของกฎหมายที่คนไทยไม่เคยลืม

ยอมทั้งปวงปันมูลดินเป็นรูปปั้นพัน
เป็นการทดแทนกัน แต่พันท้าย
นรสิงห์ พระเจ้าเสือดำรัสวงวนไป
ด้วยเกรงคนทั้งปวงจะครหาติ
ตนได้ จึงเสียสละตนเอง โดย
พระกรุณาโปรดฯ พระพุทธเจ้า
ตัดท้าวซึ่งจะตัดศีรษะรูปดินแทน
ไป คนทั้งหลายจะล่วงครหาติ
โปรดตัดศีรษะข้าพระพุทธเจ้า
นิยมในพระราชกำหนดไปเลย
และภรรยา แล้วก็ขอกราบ
กราบทูลไว้”

หากฎหมายแก่พันท้ายนรสิงห์
ไว้ไม่ได้ แต่จำต้องทำตามพระ
เจ้าให้ประหารชีวิตพันท้ายนรสิงห์
ศีรษะพันท้ายนรสิงห์กับหัวเรือ
กันบนศาลนั้น

พาสทรงเบ็ด ณ ปากน้ำเมือง
กฎหมายตราบเท่าทุกวันนี้

ยอมตายเพื่อรักษาไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายบ้านเมือง หากจะ
ถามว่าพันท้ายนรสิงห์ทำผิดข้อกำหนดกฎหมายหรือไม่ ก็ต้องถือว่า
ทำผิดกฎหมาย และเมื่อรู้ตัวว่าทำผิดกฎหมายก็ยอมรับผิด โดยไม่
คิดจะหลีกเลี่ยง เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ
ผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ซึ่งมีโทษสูง เช่น โทษประหารชีวิต
จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกกระยะเวลานาน (20 ปีขึ้นไป) นอกจากจะ
ไม่สำนึกผิดไม่ยอมรับสารภาพแล้วยังต่อสู้คดีอย่างเต็มที่

ในชีวิตการทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาของผู้เขียนเป็นเวลา
ประมาณ 36 ปี ยังพอจำได้ว่ามีคดีอยู่ 2 คดี ซึ่งจำเลยถูกกล่าวหา
ว่าฆ่าผู้อื่น (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288, 289) จำเลยสู้คดี
โดยปฏิเสธตั้งแต่ชั้นสอบสวนจนกระทั่งชั้นพิจารณาของศาล แต่
พยานหลักฐานของโจทก์หนักแน่นมั่นคง รับฟังได้โดยปราศจากข้อ
สงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ผู้เขียนและองค์คณะผู้พิพากษาจึง
ต้องพิพากษาจำคุกจำเลยในคดีแรกเป็นเวลา 20 ปีเศษ และอีกคดี
พิพากษาประหารชีวิต

ความประทับใจที่มีวลชนทั้งหลายมีต่อเรื่องราวของพันท้ายนรสิงห์
นั้น น่าจะเป็นเพราะเมื่อได้นำกรณีดังกล่าวมาพิจารณาเปรียบเทียบกับ
ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานสำคัญ โดยเฉพาะด้านการเมือง ในปัจจุบัน
แล้วจะเห็นชัดถึงความแตกต่างในสาระสำคัญ คือ

พันท้ายนรสิงห์มีจิตสำนึกความรับผิดชอบสูงมากในฐานะผู้ทำ
หน้าที่นายท่ายเรือพระที่นั่ง เมื่อทำหน้าที่แล้วเกิดเรือนกับไม้จนหัว
เรือหัก ทั่วๆ ที่เกิดจากเหตุสุดวิสัยก็ไม่เคยอ้างเหตุใดๆ เพื่อแก้ตัวให้

พ้นจากความรับผิดชอบ พันท้ายนรสิงห์แสดงความรับผิดชอบอย่างกล้า
หาญปราศจากความลังเลใจใดๆ ทั้งสิ้น

ที่น่าชื่นชมเป็นอย่างยิ่งก็คือพันท้ายนรสิงห์มีความเคารพต่อพระ
ราชกำหนดกฎหมายของบ้านเมือง บุคคลทุกผู้ทุกนามย่อมมีความ
รักและหวงแหนในชีวิตของตน แต่หากจะต้องเลือกระหว่างชีวิตกับ
กฎหมายบ้านเมือง พันท้ายนรสิงห์เลือกกฎหมายบ้านเมือง ทั้งนี้ เพื่อ
อ้างไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ความคิดอันลึกซึ้งเด็ดเดี่ยว
เช่นนี้จะเกิดขึ้นได้เฉพาะแต่บุคคลที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า
ประโยชน์ส่วนตน ทั้งยังต้องเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมกล่อมเกล่าในด้าน
ความคิดและจิตใจมาเป็นอย่างดีเท่านั้นที่จะสามารถทำได้

เหตุที่เกิดขึ้นครั้งนี้เป็นที่รู้กันดีว่าเป็นเหตุสุดวิสัย นอกเหนือความ
สามารถของบุคคลจะป้องกันได้ ซึ่งบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์แม้แต่
พระเจ้าเสือซึ่งเป็นเจ้าชีวิตก็ทรงทราบดี และได้ทรงพยายามให้ความ
เป็นธรรมแก่พันท้ายนรสิงห์ โดยยกเว้นไม่สั่งประหารชีวิตพันท้าย
นรสิงห์ พันท้ายนรสิงห์ก็ยังกราบทูลขอร้องให้ประหารชีวิตตน พระเจ้า
เสือก็ยังแก้ไขโดยไม่มีการปั้นรูปพันท้ายนรสิงห์แล้วให้ตัดศีรษะรูป
ปั้นแทน แต่พันท้ายนรสิงห์ก็ยังยืนยันขอให้พระเจ้าเสือสั่งประหารชีวิต
ตนเสียเพื่อรักษาพระราชกำหนดกฎหมายและโบราณราชประเพณี

ทั้งยังเป็นการป้องกันพระเกียรติยศขององค์พระมหากษัตริย์
ไม่ให้ผู้ใดดิ้นนินทาได้

ความกล้าหาญของพันท้ายนรสิงห์ในการที่ขอสละชีวิตของตนเอง
เพื่อรักษาไว้ซึ่งกฎหมายของบ้านเมืองนี้น่าจะเป็นตัวอย่างที่ผู้
มีหน้าที่ในการบริหารงานบ้านเมืองจะนำมาเป็นตัวอย่าง ในกรณีนี้
บ้านเมืองเกิดความเสียหายจากการบริหารของตน ไม่ใช่เมื่อเกิดเสีย
หายก็โยนให้เป็นความผิดของคนอื่น ข้อสำคัญนอกจากไม่ยอมรับ
ผิดแล้วยังกระทำการหรือออกกฎหมายยกเว้นความรับผิดชอบของ
ตนเองกับพวก โดยที่ไม่คิดถึงความเสียหายอันใหญ่หลวงที่จะบังเกิด
แก่หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม การละเมิดกฎหมายมักจะกระทำได้ใน
ช่วงเวลาที่บุคคลยังมีอำนาจ แต่อำนาจเป็นสิ่งที่ไม่คงทน โดยเฉพาะ
อำนาจที่ได้มาโดยวิธีทางที่ไม่ถูกต้อง เมื่อกาลเวลาล่วงไป บุคคล
ส่วนใหญ่มักจะเห็นประจักษ์ว่าคนไทยไม่เคยลืมพันท้ายนรสิงห์ในแง่
ความดีเฝ้านั้น วีรบุรุษชั้นใด บุคคลที่กระทำการละเมิดกฎหมายของ
บ้านเมืองแต่พยายามหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับโทษก็จะถูกศาลแห่งตลอด
ไปโดยไม่มีความลืมนั้น

ข้อมูลจากพงศาวดารฉบับความสำคัญของหลวงวิจิตรวาทการ

สมลักษณ์ จัดกระบวนพล

อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกาและกรรมการ ป.ป.ช.